

ศึกษาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของกรมวิชาการเกษตร (มิถุนายน 2552-มิถุนายน 2553)

Studies on an Operation of Learning Center on plant Production in line with the New Theory of His Majesty the King in the Upper Southern Rigion of Thailand

สุธีรา ถาวรรัตน์¹ ก้องกษิต สุวรรณวิหค¹ พัฒน์ วิบูลย์เจริญผล¹ วิรัตน์ ธรรมบำรุง¹
สุรกิตติ ศรีกุล¹ ชาย โสมวิสิ¹ และ ธีรชาติ วิชิตชลชัย¹

Suteera Thawornrat¹, Kongkasit Suwanwihok¹, Pat Wibooncharenpon¹,
Wirat Tambamrung¹, Surakitti Srikul¹, Chai Korawit¹ and Teerachart Wichitchonchai¹

บทคัดย่อ

การศึกษาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ภายใต้การรับผิดชอบของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 กรมวิชาการเกษตร ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ คือ จ.สุราษฎร์ธานี และ จ.ระนอง ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2552 ถึง มิถุนายน 2553 โดยแบ่งทำการศึกษเป็น 4 ส่วน คือ 1.การจัดสรรพื้นที่ดำเนินการ 2. ความสามารถในการดำเนินงานด้านการผลิตพืชตามวัตถุประสงค์ของศูนย์เรียนรู้ 3. ความสามารถด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามนโยบายของหน่วยงาน และ 4. ความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ พบว่า 1. มีการจัดสรรพื้นที่ดำเนินการทั้ง 2 ศูนย์เรียนรู้ มีการจัดแบ่งพื้นที่ได้ใกล้เคียงตามหลักเกณฑ์เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ คือ พื้นที่แหล่งน้ำ 25% พื้นที่นาข้าว 25% พื้นที่พืชผสมผสาน 40% และพื้นที่ที่อยู่อาศัย 10% ของพื้นที่ทั้งหมดของศูนย์เรียนรู้ และทั้ง 2 ศูนย์เรียนรู้ ได้รวบรวมพันธุ์พืชและใช้เทคโนโลยีการผลิตพืชตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่ โดยศูนย์เรียนรู้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปลูก ดูแลรักษาพืช 118 สายพันธุ์ และใช้เทคโนโลยีการผลิตพืชของกรมฯ 9 เทคโนโลยี ศูนย์เรียนรู้ จังหวัดระนอง ปลูก ดูแลรักษาพืช 58สายพันธุ์ และใช้เทคโนโลยีการผลิตพืชของกรมฯ 7 เทคโนโลยีการผลิตพืช และได้ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีได้ตามนโยบายของกรมฯ โดยศูนย์เรียนรู้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ทำการฝึกอบรม จำนวน 3 หลักสูตร ให้กับเกษตรกร 60 ราย ให้ความรู้แก่ผู้สนใจทั่วไป จำนวน 3,168 ราย ศูนย์เรียนรู้ จังหวัดระนอง ฝึกอบรม จำนวน 2 หลักสูตร ให้กับเกษตรกร 25 ราย ให้ความรู้แก่ผู้สนใจทั่วไป จำนวน 2,092 ราย และจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ ทั้ง 2 จังหวัด มีความพึงพอใจในระดับดีมาก

คำสำคัญ : เกษตรทฤษฎีใหม่ กรมวิชาการเกษตร ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริ

¹ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 7

¹ Office of Agricultural Research and Development Region 7

Abstract

Studies on an operation of learning center producing plants along the new theory has undertaken by OARD 7, department of agriculture in surat-thani and ranong provinces during period of june 2009 to june 2010. Study is divided into four parts: 1. the allocation of space 2. the ability of plant operations and maintenance 3. the ability to transfer technology and 4. the satisfaction of visitor learning center. The results shows that the both learning centers (surat-thani and ranong) divide the area close to new theory criteria by his Majesty the King i.e. the area of water 25%, area of paddy crop 25%, mixed crops 40% and residential area 10% of the total area of the learning center. And two learning centers have collected plants and using suitable production technology according to the advisory of the department of agriculture for the upper southern area. The surat-thani learning center planted 241 species of plant and demonstrated 10 production technologies of department of agriculture .The ranong learning center also planted 79 species of plant and demonstrated 10 production technologies. Learning center surat-thani and ranong have trained 60 and 25 farmers in three and two courses of agricultural production. And there are 3,168 and 2,092 visitors, respectively. A survey of the satisfaction of the visitors, there were very satisfied.

Key Words : new theory agricultural, department of agriculture, agricultural productive learning center of plants along the new theory

บทนำ

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางการทำเกษตรกรรมที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตรได้ทรงพระราชทาน ในการแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร เป็นแนวทางที่ทรงมีพระราชดำริและทรงคำนวณตามหลักวิธีการบริหารทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลักการ “ทฤษฎีใหม่” มี 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 พอเพียงเลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด ขจัดการใช้จ่าย ชั้นที่ 2 รวมพลังในรูปกลุ่มเพื่อการผลิต การตลาด การจัดการด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม และชั้นที่ 3 สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจ องค์กรในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการ และข่าวสารข้อมูล (นिरนาม, 2552)

ในปี 2552 กรมวิชาการเกษตรมีนโยบายให้หน่วยงานภายในสังกัดจัดตั้งศูนย์เรียนรู้หลักการทำการเกษตรตามแนวพระราชดำริ เพื่อเป็นแหล่งสาธิตและเผยแพร่หลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ และนำเทคโนโลยีการผลิตพืชของกรมวิชาการเกษตรมาบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจัดตั้งในชื่อ ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ซึ่งในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของกรมวิชาการเกษตรได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ ใน 2 พื้นที่ คือ จ. สุราษฎร์ธานี และ จ. ระนอง โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 7 และศูนย์วิจัยและพัฒนา

การเกษตรระนอง เป็นผู้รับผิดชอบดูแลและเผยแพร่ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ ตามลำดับ และวัตถุประสงค์ของศูนย์เรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตร และเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรให้กับเกษตรกร และกรมวิชาการเกษตร ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ ทั้งสิ้น 16 ศูนย์ โดยให้สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1-8 เป็นผู้รับผิดชอบ เขตละ 2 พื้นที่ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 7 รับผิดชอบดำเนินการเขตภาคใต้ตอนบนดำเนินการใน 2 พื้นที่ คือ จ.สุราษฎร์ธานี และ จ.ระนอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบศักยภาพการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ฯ ของกรมวิชาการเกษตรในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
2. เพื่อทราบความพึงพอใจของเกษตรกรภายในพื้นที่ในการจัดตั้งและการจัดการศูนย์เรียนรู้ฯ ของกรมวิชาการเกษตรในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบน

กรอบแนวคิดในการวิจัยและวรรณกรรมสนับสนุนกรอบแนวคิด

จากสถิติประชากรของประเทศไทย ปี 2551 พบว่า ประกอบอาชีพภาคการเกษตรไม่น้อยกว่า 60% ของประชากรทั้งประเทศ และส่วนใหญ่เป็นแรงงาน ซึ่งมีอายุเฉลี่ยสูงขึ้นเรื่อย มีการศึกษาน้อยลง ว่างแรงงานย้ายออกนอกพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ วิกฤตทางธรรมชาติ น้ำท่วม ฝนแล้ง พื้นที่ทำกินน้อย ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอและต่อเนื่องสำหรับการดำรงชีพ ดังนั้น เพื่อให้ประชากรกลุ่มนี้ซึ่งมีจำนวนมาก มีกินมีใช้ มีรายได้ ดำรงอยู่ได้ตามอัตภาพ อยู่ได้อย่างเพียงพอ กรมวิชาการเกษตรซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร จึงได้นำเสนอหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วมาจัดตั้งเป็นแปลงสาธิต เรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่ มาเป็นแนวปฏิบัติและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. สอบถามความเป็นมา วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ฯ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของกรมวิชาการเกษตร
3. เก็บข้อมูลทางกายภาพด้านดินและน้ำ เช่น ลักษณะดิน อินทรีย์วัตถุ ความเป็นกรด-ด่างของดิน และน้ำ ข้อมูลอากาศ เช่น ปริมาณน้ำฝน จำนวนวันฝนตก ของศูนย์เรียนรู้ฯ
4. วางแผนการเก็บข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ฯ โดยแบ่งเป็นข้อมูล 4 ด้าน คือ
 - 4.1 ด้านการจัดสรรพื้นที่ดำเนินงาน
 - 4.2 ด้านการผลิตพืชตามวัตถุประสงค์ของศูนย์เรียนรู้ฯ
 - 4.3 ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามนโยบายของหน่วยงาน

- 4.4 ด้านความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชม
5. จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ
 - 5.1 ความเหมาะสมของสถานที่ตั้งและการจัดสัดส่วนพื้นที่โครงการฯ
 - 5.2 การนำเสนอหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ
 - 5.3 การนำเสนอเทคโนโลยีการผลิตพืช
 - 5.4 การนำเสนอเทคโนโลยีด้านพันธุ์พืช
 - 5.5 การให้บริการความรู้จากเจ้าหน้าที่
6. เก็บข้อมูลตามแผน เดือนละ 1 ครั้ง และสุ่มสัมภาษณ์ความพึงพอใจผู้เยี่ยมชมจากสมดุลลงทะเบียนจำนวน 100 ราย
7. วิเคราะห์ และสรุปผล

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนของกรมวิชาการเกษตร ประกอบด้วย 2 จังหวัด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จากการเก็บข้อมูลสภาพพื้นที่ของศูนย์เรียนรู้พบว่า ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.สุราษฎร์ธานี พื้นที่ดำเนินงาน 19 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะ เป็นร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี (ชุดดินคองหงส์) ความเป็นกรด-ด่าง 6.72 และมีอินทรีย์วัตถุ 1.62% แหล่งน้ำมีความเป็นกรด-ด่าง 7.03 ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.ระนอง พื้นที่ดำเนินงาน 22 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นเนินเขา ดินมีลักษณะร่วนปนเหนียว มีการระบายน้ำดี (ชุดดินลำภูรา) ความเป็นกรด-ด่าง 4.49 และมีอินทรีย์วัตถุ 2.54% แหล่งน้ำมีความเป็นกรด-ด่าง 7.3 ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูก

การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1. การจัดสรรพื้นที่ดำเนินงาน 2. การผลิตพืชตามวัตถุประสงค์ของศูนย์เรียนรู้ 3. การถ่ายทอดเทคโนโลยีตามนโยบายของหน่วยงาน และ 4. ความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชม พบว่า

1. ด้านการจัดสรรพื้นที่ดำเนินงาน ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด 19 ไร่ ซึ่งแบ่งเป็นพื้นที่ทำกิจกรรม เป็น 4 ส่วน คือ 1. พื้นที่แหล่งน้ำ 4.75 ไร่ สามารถจุน้ำได้ 10,000 ลูกบาศก์เมตร การดำเนินงานในพื้นที่ส่วนนี้ คือ การเลี้ยงปลากระชัง จำนวน 1,000 ตัว ปลูกหญ้าแฝกและกล้วย (84 สายพันธุ์) ริมสระน้ำ เพื่อเสริมความแข็งแรงริมตลิ่ง ดังภาพที่ 1 และรายละเอียดภาคผนวกที่ 1

ภาพที่ 1 การดำเนินงานพื้นที่แหล่งน้ำ ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.สุราษฎร์ธานี

2. พื้นที่นาข้าว 4.75 ไร่ ได้ดำเนินการทำนาโดยใช้ข้าวพันธุ์พืชรับรอง (สุวิทย์ และคณะ, 2552) ได้แก่ ข้าวพันธุ์ปทุมธานี ข้าวพันธุ์ชัยนาท หลังทำนาปลูกพืชหลังนา ได้แก่ ถั่วลิสง ถั่วเขียว ข้าวโพด เป็นต้น บนคันนาปลูกพืชเสริมรายได้ ได้แก่ พืชผัก กัญชงเล็บมือนาง มะละกอ เป็นต้น ในคูน้ำริมคันนา เลี้ยงปลาและปลานิล ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การดำเนินงานพื้นที่นาข้าว ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.สุราษฎร์ธานี

2. พื้นที่พืชผสมผสาน 7.75 ไร่ ได้ดำเนินการปลูกพืชเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.) พืชผัก ปลูกสลัดหมุนเวียนกัน สำหรับการบริโภคและจำหน่ายให้กับบุคคลากรในหน่วยงาน ได้แก่ คะน้า ผักบุ้ง กวางตุ้ง มะเขือเปราะ พริกชี้หนู แดงกวาง ผักหวาน ชะอม เป็นต้น 2.) พืชไร่พืชสวน ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟโรบัสต้า มะนาว ผลไม้ เป็นต้น 3.) พืชสมุนไพร ซึ่งมีสรรพคุณเพื่อบำรุงสุขภาพ รักษาโรค และป้องกันกำจัดแมลง ดังภาพที่ 3 และรายชื่อพืชในภาคผนวกที่ 2 และการปลูกและดูแลรักษาพืชในพื้นที่ในส่วนนี้ได้ดำเนินการตามเทคโนโลยีการผลิตพืชและเกษตรที่ดีที่เหมาะสมพืช ของกรมวิชาการเกษตร

ภาพที่ 3 การดำเนินงานพื้นที่พืชผสมผสาน ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.สุราษฎร์ธานี

4. พื้นที่อยู่อาศัย 1.75 ไร่ ได้ดำเนินการสร้างบ้านพัก โรงเก็บวัสดุ ศาลาเรียนรู้ เล้าไก่ และโรงเพาะเห็ด ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การดำเนินงานพื้นที่อยู่อาศัย ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.สุราษฎร์ธานี

ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่จังหวัดระนอง มีพื้นที่ดำเนินการทั้งหมด 22 ไร่ ซึ่งแบ่งเป็นพื้นที่ทำกิจกรรม เป็น 4 ส่วน คือ 1. พื้นที่แหล่งน้ำ 5.5 ไร่ สามารถจุน้ำได้ 10,000 ลูกบาศก์เมตร ได้ดำเนินการการเลี้ยงปลากินพืช จำนวน 2,000 ตัว ปลูกผักน้ำ ได้แก่ ผักหนาม ผักบั้ง ผักกระเฉด และปลูกหญ้าแฝกรอบสระน้ำช่วยเสริมความแข็งแรงริมตลิ่ง ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การดำเนินงานพื้นที่แหล่งน้ำ ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.ระนอง

2. พื้นที่นาข้าว 5.5 ไร่ ได้ดำเนินการปลูกข้าวไร้ดอกพะยอม ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองทางภาคใต้ และเหมาะสมต่อการปลูกในที่ดอน ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 การดำเนินงานพื้นที่นาข้าว ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.ระนอง

3. พื้นที่พืชผสมผสาน 9 ไร่ ได้ดำเนินการปลูกพืชเป็น 4 กลุ่ม คือ 1.) พืชผัก ได้แก่ กวางตุ้ง ผักบุ้ง คะน้า ผักเสี้ยน แตงกวา เป็นต้น 2.) พืชไร่พืชสวน ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟโรบัสต้า ผลไม้ 3.) พืชสมุนไพร และ 4. หญ้าแฝก ปลูกเพื่อสาธิตพันธุ์หญ้าแฝก ดังภาพที่ 7 และรายชื่อพืชในส่วนนี้ดังภาคผนวกที่ 3

ภาพที่ 7 การดำเนินงานพื้นที่พืชผสมผสาน ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.ระนอง

4. พื้นที่อยู่อาศัย 2 ไร่ ได้ดำเนินการสร้างบ้านพัก โรงเก็บวัสดุ ศาลาเรียนรู้ ไล่ไก่ และขุยมะพร้าว ดังภาพที่ 8

สำหรับทำกิจกรรมภายในศูนย์ฯ

ภาพที่ 8 การดำเนินงานพื้นที่อยู่อาศัย ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.ระนอง

ซึ่งจากการศึกษาการจัดสรรพื้นที่ของทั้ง 2 ศูนย์เรียนรู้ มีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ทั้งหมด ตามหลัก การเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ แหล่งน้ำ นาข้าว พืชผสมผสาน และที่อยู่อาศัย โดยมีการจัดแบ่งเนื้อที่โดยประมาณ เท่ากับ 25% : 25% : 40% : 10% ตามลำดับ การแบ่งพื้นที่ทำกิจกรรม

2. ผลผลิตพืชตามวัตถุประสงค์ของศูนย์เรียนรู้ พบว่า ศูนย์เรียนรู้ ทั้ง 2 แห่ง มีการแบ่งผลิตพืช เป็น 2 แบบ คือ 1) ผลิตพืชที่ผ่านการรับรองพันธุ์จากกรมวิชาการเกษตรและพืชทั่วไปที่เป็นที่นิยมเพื่อการบริโภคภายใน พื้นที่ และ 2) ผลิตพืชตามเทคโนโลยีการผลิตของกรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปลูกและดูแลรักษาไว้ทั้งหมด 118 ชนิด แบ่งตามพื้นที่กิจกรรม (ภาคผนวกที่ 2) ดังนี้

- พื้นที่แหล่งน้ำ ผลิตพืชทั่วไป 4 ชนิด คือ หญ้าแฝก 1 สายพันธุ์ กัญชง 84 สายพันธุ์ ผักหนาม ผักกูด
- พื้นที่นาข้าว ผลิตพืชรับรองพันธุ์ 6 ชนิด คือ ข้าว 2 สายพันธุ์ ถั่วลิสง 1 สายพันธุ์ ข้าวโพดข้าว เหนียว 1 สายพันธุ์ มะละกอ 1 สายพันธุ์ มะเขือเปราะ 1 สายพันธุ์ พริก 1 สายพันธุ์ และพืชทั่วไป 2 ชนิด คือ ข้าวโพดหวาน ตะไคร้

- พื้นที่พืชผสมผสาน ผลิตพืชรับรองพันธุ์ 9 ชนิด คือ ปาล์มน้ำมัน 6 สายพันธุ์ ยางพารา 9 สายพันธุ์ กากาแฟ 3 สายพันธุ์ ทุเรียน 3 สายพันธุ์ สับปะรด 1 สายพันธุ์ ดาหลา 5 สายพันธุ์ มะเขือเปราะ 1 สายพันธุ์ พริก ขี้หนู 1 สายพันธุ์ ถั่วฝักยาว 1 สายพันธุ์ และปลูกพืชทั่วไป 92 ชนิด คือ มะนาว ผักเหียง ชะอม คะน้า กวางตุ้ง มะเขือยาว บวบ แดงกวา สมุนไพร 84 ชนิด

- พื้นที่อยู่อาศัย ผลิตพืชทั่วไป 5 ชนิด คือ เห็ด พริกไทย กระเพรา โหระพา พาโหม และผลิตพืช ตามเทคโนโลยีการผลิตของกรมวิชาการเกษตร 9 เทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมัน เทคโนโลยีการ ผลิตยางพารา เทคโนโลยีการผลิตกาแฟ เทคโนโลยีการผลิตผัก เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน เกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับสับปะรด เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับกล้วย มะนาวนอกฤดูในบ่อซีเมนต์ การใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ

ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่จังหวัดระนอง ปลูกและดูแลรักษาไว้ทั้งหมด 118 ชนิด แบ่งตามพื้นที่กิจกรรม (ภาคผนวกที่ 2) ดังนี้

- พื้นที่แหล่งน้ำ ผลิตพืชทั่วไป 5 ชนิด คือ หญ้าแฝก 1 สายพันธุ์ ผักบุ้ง ผักกระเฉด ผักบุ้ง ผักกระเฉด
- พื้นที่นาข้าว ผลิตพืชรับรองพันธุ์ 4 ชนิด คือ ข้าว 1 สายพันธุ์ ถั่วลิสง 1 สายพันธุ์ ข้าวโพดข้าว เหนียว 1 สายพันธุ์ ถั่วหรั่ง 1 สายพันธุ์

- พื้นที่พืชผสมผสาน ผลิตพืชรับรองพันธุ์ 2 ชนิด คือ ปาล์มน้ำมัน 6 สายพันธุ์ ยางพารา 6 สายพันธุ์ และปลูกพืชทั่วไป 44 ชนิด คือ กาแฟโรบัสต้า ทุเรียน 2 สายพันธุ์ กัญชง 4 สายพันธุ์ เงาะ 1 สายพันธุ์ มังคุด สับปะรด 1 สายพันธุ์ อ้อย 1 สายพันธุ์ มะพร้าว 1 สายพันธุ์ ผักกวางตุ้ง ผักบุ้ง คะน้า ผักเสี้ยน แดงกวา ถั่วฝักยาว ช่า ตะไคร้ ผักหวาน สมุนไพร 26 ชนิด และหญ้าแฝก 28 สายพันธุ์

- พื้นที่อยู่อาศัย ผลิตพืชทั่วไป 3 ชนิด คือ ตะไคร้ พริกขี้หนู มะละกอ และผลิตพืชตามเทคโนโลยี การผลิตของกรมวิชาการเกษตร 7 เทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมัน เทคโนโลยีการผลิตยางพารา เทคโนโลยีการผลิตกาแฟ เทคโนโลยีการผลิตผัก เทคโนโลยีการผลิตถั่วหรั่ง เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับสับปะรด เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับกล้วย

3. การถ่ายทอดเทคโนโลยีตามนโยบายของหน่วยงาน พบว่า มีการถ่ายทอดความรู้ในสองลักษณะ คือ 1. ให้การฝึกอบรมเกษตรกร และให้ความรู้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมชมทั่วไป โดย ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการฝึกอบรมแล้ว 3 หลักสูตร คือ 1) เกษตรทฤษฎีใหม่และเทคโนโลยีการผลิต ปาล์มน้ำมัน 2) เกษตรทฤษฎีใหม่และเทคโนโลยีการผลิตข้าว 3) เกษตรทฤษฎีใหม่และเทคโนโลยีการผลิต มะนาวในบ่อซีเมนต์ ให้กับเกษตรกร 60 ราย และให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชม จำนวน 3,168 ราย

ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่จังหวัดระนอง มีการฝึกอบรมแล้ว 2 หลักสูตร คือ 1) เกษตรทฤษฎีใหม่และเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมัน 2) เกษตรทฤษฎีใหม่และการผลิตปุ๋ยหมัก ให้กับ เกษตรกร 25 ราย และให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชม จำนวน 2,092 ราย

4. ความพึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชม จากแบบสอบถามแบ่งเป็นความพึงพอใจ 5 ส่วน คือ 1) สถานที่ตั้ง และการจัดสัดส่วนพื้นที่โครงการฯ 2) การนำเสนอหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ 3) การนำเสนอ เทคโนโลยีการผลิตพืช 4) การนำเสนอเทคโนโลยีด้านพันธุ์พืช 5) การให้บริการความรู้จากเจ้าหน้าที่ พบว่า ศูนย์ เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้เข้าเยี่ยมชมมีความพึงพอใจดีมากใน การให้บริการความรู้จากเจ้าหน้าที่ 74.07% สถานที่ตั้งและการจัดสัดส่วนพื้นที่โครงการฯ 72.22% การนำเสนอ หลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ 62.96% และมีความพึงพอใจดี ในการนำเสนอเทคโนโลยีการผลิตพืช 57.41% และการนำเสนอเทคโนโลยีด้านพันธุ์พืช 51.85%

ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่จังหวัดระนอง ผู้เข้าเยี่ยมชมมีความพึงพอใจ ดีมากในการให้บริการความรู้จากเจ้าหน้าที่ 75.13% และมีความพึงพอใจดี ในด้านสถานที่ตั้งและการจัดสัดส่วน พื้นที่โครงการฯ 69.01% การนำเสนอหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ 63.00% การนำเสนอ เทคโนโลยีการผลิตพืช 56.72% และการนำเสนอเทคโนโลยีด้านพันธุ์พืช 50.33%

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ในการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ของกรมวิชาการเกษตรในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ซึ่งประกอบด้วย 2 จังหวัด มีการจัดสรรพื้นที่ของศูนย์เรียนรู้ฯ ในสัดส่วน โดยประมาณ เท่ากับ 25:25:40:10 ของพื้นที่ทั้งหมด มีความแตกต่างจากแนวทางการจัดสรรพื้นที่ตามแนว พระราชดำริเกษตรทฤษฎี คือ 30:30:30:10 ซึ่งพระราชทานไว้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำกิน น้อย (ประมาณ 15 ไร่) สัดส่วนพื้นที่นี้สามารถทำให้เกษตรกรมีกิน พึ่งตนเองได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ และ แนวทางนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และวัตถุประสงค์การผลิตได้ (ณัฐวุฒิ, 2541) ซึ่งศูนย์เรียนรู้ฯ มีวัตถุประสงค์หลักรองจากการเผยแพร่หลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ การเผยแพร่เทคโนโลยี ด้านพืช และพืชปลูกที่นำเสนอเป็นพืชที่มีระยะปลูกมาก เช่น ปาล์มน้ำมัน ระยะปลูก 9 x 9 เมตร (ชาย และคณะ, 2548) ยางพารา ระยะปลูก 7 x 3 เมตร (นุชนารถ และคณะ, 2549) ไม้ผล ระยะปลูก ทั่วไป 8 x 8 เมตร เป็นต้น ดังนั้น จึงได้จัดสรรพื้นที่ส่วนพืชผสมผสานมากที่สุด เป็น 40% ของพื้นที่ทั้งหมด การผลิตพืชของศูนย์เรียนรู้ฯ ทั้ง 2 จังหวัด ได้มีการรวบรวม จัดแสดงพันธุ์พืชและเทคโนโลยีการผลิตพืชไว้จำนวนมาก เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกร และผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้า และนำไปปฏิบัติหรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับการผลิตพืชของตน และเป็นการเสริม

รายได้ให้กับตนเองและครอบครัวสามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง ตามหลักการทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 คือ มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด ขจัดการใช้จ่าย (นิรนาม, 2552) และศูนย์เรียนรู้ มีการถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้วยการให้ความรู้และฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตพืชสู่เกษตรกรและบุคคลทั่วไปที่เข้าเยี่ยมชมได้อย่าง เหมาะสมและเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ ทั้ง 2 จังหวัด ทำให้เกษตรกรภายในพื้นที่มี ความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในเขตรับผิดชอบ ภาคใต้ตอนบนของกรมวิชาการเกษตร ทั้ง 2 จังหวัด ในรอบ 1 ปี พบว่า มีศักยภาพในการดำเนินงานได้ตาม วัตถุประสงค์ของศูนย์เรียนรู้ คือ มีการจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ และสามารถ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงเกี่ยวกับเทคโนโลยีต่างๆ ของกรมวิชาการเกษตรได้ และ เป็นที่พึงพอใจของผู้เข้าเยี่ยมชม แต่จากการศึกษาศูนย์เรียนรู้ ทั้ง 2 จังหวัด พบว่า ยังขาดความต่อเนื่องในการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้กับเกษตรกรที่มาเยี่ยมชมในบางครั้ง เนื่องจากไม่มีนักวิชาการเกษตรคอยให้ความรู้ตลอดเวลา ดังนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องจึงควรมีการเผยแพร่เทคโนโลยีทั้งพันธุ์พืชและเทคโนโลยีการผลิตพืชในรูปแบบ แผ่นพับ ป้าย และโปสเตอร์ เพิ่มขึ้น เพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมภายในศูนย์เรียนรู้ กับหน่วยงานท้องถิ่นและควรมีการสำรวจความต้องการความรู้หรือปัญหาทางเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่เพื่อ จัดหลักสูตรการฝึกอบรมที่สามารถแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรได้อย่างทัน่วงที่และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาย ไชรวินัส สุรภิตติ, ศรีกุล อรรถรัตน์ วงศ์ศรี, ศิริชัย มามีวัฒน์, ภิญโญ มีเดช, เกริกชัย ธนรักษ์, ทวีศักดิ์ ชโยภาส, ศรีสุรางค์ ลิขิตเอกราช, พวงทอง บุญทรง, เกียรติศักดิ์ หามะฤทธิ์, พัชรินทร์ วณิชย์อนันตกุล, สุพร ชังคมณี, วชิร ศรีรักษา และ วิชณีย์ ออมทรัพย์สิน. 2548. เอกสารวิชาการปาล์มน้ำมัน. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี สำนักงานวิจัยและ พัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 กรมวิชาการเกษตร.
- ณัฐวุฒิ ภาษะวรรณ. 2541. เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเพื่อเศรษฐกิจแบบ พอเพียง. เชียงใหม่: สำนักงานวิจัยและพัฒนากการเกษตรเขตที่ 1 กรมวิชาการเกษตร.
- นิรนาม. 2552. เศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.).
- นิรนาม. 2552. ข้อมูลพื้นฐานพืชเศรษฐกิจสำคัญจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตรเขต 8 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- นิรนาม. 2552. ภาวะแรงงานภาคเกษตรไทย ปีเพาะปลูก 50/51. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เขต 7 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- นชนารถ กังพิสดาร, กรรณิการ์ วีระวัฒน์สุข, ไววิทย์ บุรณธรรม และ พิษิต สทโชค. 2549. เกษตรดีที่
เหมาะสมสำหรับยางพารา. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร.
- นรินทร์ พูลเพิ่ม. 2544. เทคนิคการผลิตมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์. จดหมายข่าว ผลิตใบ ก้าวใหม่การวิจัย
และพัฒนาการเกษตร. 7:2-4.
- ผานิต งานกรณาธิการ, ปิยนุช นาคะ, สุวีรัตน์ ทวนทวี และ ยุพิน กลิ่นเกษมพงษ์. 2548. **การปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดีสำหรับกาแฟโรบัสต้า**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร.
- ศุภร์ เก็บไว้, สุนันท์ ถิระวุฒิ และ อานุภาพ วีระกุล. 2540. เขตนิเวศเกษตรภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย.
สุราษฎร์ธานี: สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 กรมวิชาการเกษตร.
- สุวิทย์ ชัยเกียรติยศ, พิสมัย จันทนัมภฐะ, วิยวรรณ บุญทัน, วีระยุทธ ทาเวียง, วิมล ฤทธิศุภผล และ
โกมินทร์ วิโรจน์วัฒนกุล. 2552. พันธุ์พืชเด่น 36 ปี. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2550. "ภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและ
แรงงานเกษตร ปี 2549-2550". [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา [http://www.oae.go.th/more_
new.php](http://www.oae.go.th/more_new.php).

ภาคผนวกที่ 1 สายพันธุ์กล้วย ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.สุราษฎร์ธานี 84 สายพันธุ์

ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด
1	กล้วยพันธุ์ ไข่กำแพงเพชร	29	กล้วยพันธุ์ หวานทับแม่	57	กล้วยพันธุ์ แม่ฮ่องสอน
2	กล้วยพันธุ์ ไข่แพรว	30	กล้วยพันธุ์ อีจ้าวอุบล	58	กล้วยพันธุ์ ส้มชัยภูมิ
3	กล้วยพันธุ์ ไข่ชุมพร	31	กล้วยพันธุ์ อีจ้าวท่าช้างอุบล	59	กล้วยพันธุ์ ส้มลำปาง
4	กล้วยพันธุ์ ไข่ทองรวงนครศรีธรรมราช	32	กล้วยพันธุ์ ป่าไตนคัพทลุง	60	กล้วยพันธุ์ นางพญา
5	กล้วยพันธุ์ ไข่โนนสูง	33	กล้วยพันธุ์ ปานครศรีธรรมราช	61	กล้วยพันธุ์ เล็บข้างกุด
6	กล้วยพันธุ์ ไข่มหาสารคาม	34	กล้วยพันธุ์ ป่าบ้านแคร์ระยอง	62	กล้วยพันธุ์ หักมุกนาล
7	กล้วยพันธุ์ NEY PATA	35	กล้วยพันธุ์ ป่าแพรว	63	กล้วยพันธุ์ หักมุกนวล
8	กล้วยพันธุ์ NEY Paster นครราชสีมา	36	กล้วยพันธุ์ ป่านาเจ็กแพรว	64	กล้วยพันธุ์ หักมุกเขียว
9	กล้วยพันธุ์ ป่า ABITSEENIA นครราชสีมา	37	กล้วยพันธุ์ ป่ามูเซอตาก	65	กล้วยพันธุ์ พาโลอุบล
10	กล้วยพันธุ์ ABITSEENIA	38	กล้วยพันธุ์ ปานครลำปาง	66	กล้วยพันธุ์ พาโลจันทบุรี
11	กล้วยพันธุ์ OKINAWA	39	กล้วยพันธุ์ ป่าใบไม้กระ	67	กล้วยพันธุ์ ปลีหาย เชียงใหม่
12	กล้วยพันธุ์ ตานี A 15	40	กล้วยพันธุ์ น้ำว่ามูกดาหาร	68	กล้วยพันธุ์ กล้วยบัวสีชมพู
13	กล้วยพันธุ์ ตานีบุรีรัมย์	41	กล้วยพันธุ์ น้ำว่าอุบล	69	กล้วยพันธุ์ ตีบ1
14	กล้วยพันธุ์ ตานีอุบล	42	กล้วยพันธุ์ น้ำว่านครพนม	70	กล้วยพันธุ์ ตีบ2
15	กล้วยตานีท่าใหม่จันทบุรี	43	กล้วยน้ำว่าแดงนครพนม	71	กล้วยพันธุ์ ตีบไตนคัพทลุง
16	กล้วยตานีนครศรีธรรมราช	44	กล้วยน้ำว่านครศรีธรรมราช	72	กล้วยพันธุ์ ชมบุรีรัมย์
17	กล้วยพันธุ์ ตานีหอมทอง	45	กล้วยน้ำว่าค่อมจางสี	73	กล้วยพันธุ์ น้ำไท
18	กล้วยพันธุ์ นาคมุก	46	กล้วยพันธุ์ น้ำว่าพัทลุง	74	กล้วยพันธุ์ ทิพรส
19	กล้วยพันธุ์ ทองดอกหมาก	47	กล้วยพันธุ์ น้ำว่าแดงนครพนม	75	กล้วยพันธุ์ แซ่ม้า
20	กล้วยพันธุ์ จันทพัทลุง	48	กล้วยพันธุ์ น้ำพัทลุง	76	กล้วยพันธุ์ เขียว
21	กล้วยพันธุ์ นิ้วมือนางพะเยา	49	กล้วยพันธุ์ น้ำว่าครั้ง	77	กล้วยพันธุ์ ทหารพราน
22	กล้วยพันธุ์ กล้วยฟู	50	กล้วยพันธุ์ น้ำว่านวล	78	กล้วยพันธุ์ นางกรายสุรินทร์
23	กล้วยพันธุ์ นมสาวนครศรีธรรมราช	51	กล้วย น้ำว่าป่าโมกอ่างทอง	79	กล้วยพันธุ์ หอมกาฬสินธุ์
24	กล้วยทองแขกไฟสาธิตนครศรีธรรมราช	52	กล้วยน้ำว่านวลป่าโมกอ่างทอง	80	กล้วยพันธุ์ หอมเล็กยโสธร
25	กล้วยพันธุ์ ท่าแม่จันเชียงราย	53	กล้วยพันธุ์ น้ำว่าชาวแพรว	81	กล้วยพันธุ์ หอมตาก
26	กล้วยพันธุ์ ลูกไล่แดงกำแพงเพชร	54	กล้วยพันธุ์ น้ำกาดำจันทบุรี	82	กล้วยพันธุ์ หอมทองผลลับ
27	กล้วยพันธุ์ ลูกไล่ดำกำแพงเพชร	55	กล้วยพันธุ์ อ่องชัยภูมิ	83	กล้วยพันธุ์ หอมจำปา
28	กล้วยพันธุ์ กระเจาะเนกสุรินทร์	56	กล้วยพันธุ์ สากกะเบือ	84	กล้วยพันธุ์ กล้วยบัวสีส้ม

ภาคผนวกที่ 2 ชนิดพืชผสมผสาน ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.สุราษฎร์ธานี

ปาล์มน้ำมัน 6 สายพันธุ์ (พันธุ์ที่รับรองโดยกรมวิชาการเกษตร) : พันธุ์สุราษฎร์ธานี 1-6

ยางพารา 9 สายพันธุ์ (พันธุ์ที่รับรองโดยกรมวิชาการเกษตร) :

กลุ่มที่ 1 ผลผลิตน้ำยาง 3 สายพันธุ์ คือ สถาบันวิจัยยาง 251 สถาบันวิจัยยาง 405 สถาบันวิจัยยาง 406

กลุ่มที่ 2 ผลผลิตเนื้อไม้ 3 สายพันธุ์ คือ ฉะเชิงเทรา 50 สถาบันวิจัยยาง 401 BPM 1

กลุ่มที่ 3 ผลผลิตน้ำยางและเนื้อไม้ 3 สายพันธุ์ คือ สถาบันวิจัยยาง 404 สถาบันวิจัยยาง 407 สถาบันวิจัยยาง 408

กาแฟ 3 สายพันธุ์ (พันธุ์ที่รับรองโดยกรมวิชาการเกษตร) : พันธุ์ชุมพร 1-3

มะนาว 1 สายพันธุ์ : พันธุ์พิจิตร 1

ผลไม้ 7 สายพันธุ์ : ทุเรียนพันธุ์ จันทบุรี 1-3 (พันธุ์ที่รับรองโดยกรมวิชาการเกษตร) เงาะพันธุ์นาสาร และ เงาะสีทอง

สปีปะรดพันธุ์เพชรบุรี (พันธุ์ที่รับรองโดยกรมวิชาการเกษตร) (แซมยางพารา) กลัวย พันธุ์เล็บมือนาง (แซมปาล์มน้ำมัน) กลัวยโตนพัทลุง กลัวยหอม กลัวยเพชร กลัวยน้ำว่าดำ กลัวยไขทองร่วง กลัวยน้ำว่าขาวแพร์ กลัวยเขียว กลัวยทองเคย กลัวยน้ำฝาด

พืชผัก 10 ชนิด : คენห่า ผักบุ้ง กวางตุ้ง มะเขือเปราะ มะเขือยาว พริกชี้หนู แดงกวาง บวบ ถั่วฝักยาว ชะอม ผักหวาน

พืชสมุนไพร 80 ชนิด

ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด
1	กระชาย	21	ตะไคร้	41	ว่านน้ำ	61	ข่าเล็ก
2	กระชายดำ	22	ตาเป็นตาไก่	42	ว่านเพชรน้อย	62	ดอกเข้าพรรษา
3	กระเทียม	23	ธรรมรักษา	43	ว่านมหาเมฆ	63	ชุมเห็ดเทศ
4	กระเพราขาว	24	นางแย้ม	44	ว่านหางช้าง	64	ไพล
5	กระวาน	25	ยี่ห่วย	45	แพงพวยฝรั่ง	65	ยอป่า
6	กาหลง	26	แป๊ะตำปิ้ง	46	สบู่ดำ	66	เพชรสังฆาต
7	โกศจุฬาร	27	ผักไห่	47	สบู่เลือด	67	ดาหลา
8	ขมิ้นขาว	28	พญามือเหล็ก	48	หนุมานนั่งแท่น	68	พิมเสนต้น
9	ขมิ้นดำ	29	พญาไร้ใบ	49	หนอนตายหยากราชบุรี	69	สลัดไดป่า
10	ขมิ้นฤๅษี	30	ไพลเหลือง	50	ออกนก	70	กำลังหนุมาน
11	ข่า	31	ฟ้าทะลายโจร	51	อัครีทวาร	71	เข็มขาว
12	คันทมาลา	32	มะตูม	52	คลุ้ม	72	บอระเพ็ด
13	ว่านชักมดลูก	33	มะรุม	53	นมแมว	73	ว่านหางจระเข้
14	แคขาว	34	สามสิบ	54	พญาขอ	74	ข่าเหลือง
15	แคแดง	35	ย่านาง	55	สาวหลง	75	ขี้หนอน
16	จักรนารายณ์	36	รางจืด	56	ว่านงาช้าง	76	เปราะหอมแดง

ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด
17	เตียงพรำดำ	37	เร็ดหนู	57	พาโหม	77	ใบชะพลู
18	เตียงพรำมอญ	38	อัญชัน	58	เพกา	78	ผักกาดรอง
19	เผ่าลิ้มแก่	39	เงาะ	59	เจตมูลเพลิงแดง	79	ดาวเรือง
20	ดองดิ่ง	40	เล็บครุฑ	60	เตยหอม	80	สาบเสือ

ภาคผนวกที่ 3 ชนิดพืชผสมผสาน ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จ.ระนอง

ปาล์มน้ำมัน 6 สายพันธุ์ : พันธุ์สุราษฎร์ธานี 1-6

ยางพารา 6 สายพันธุ์ : พันธุ์ RRIT 251, BPM 24, GT 1, PB 260, RRIC 100, PB 235

กาแฟโรบัสต้า

ผลไม้ 7 ชนิด : พุเรียนหมอนทอง พุเรียนก้านยาว กัลยไช้ กัลยน้ำว่า กัลยเล็บมือนาง กัลยหอม

เงาะโรงเรียน มังคุด สับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย อ้อย มะพร้าวน้ำหอม

พืชผัก 9 ชนิด : กวางตุ้ง ผักนึ่ง คะน้า ผักเสี้ยน แดงกวาง ถั่วฝักยาว ข่า ตะไคร้ ผักหวาน

พืชสมุนไพร 26 ชนิด

ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด
1	สะเดา	8	พืลังกาสา	15	ลิ้นจี่เห่า	22	ตะไคร้หอม
2	ขี้เหล็ก	9	สมอพิเภก	16	จินเจีย	23	อ้อยแดง
3	มะรุ้ม	10	เปล้าน้อย	17	อัครีทวาร	24	โนรา
4	เพกา	11	หญ้าหนวดแมว	18	ว่านสาวหลง	25	ย่านง่องเถา
5	อบเชย	12	ฟ้าทะลายโจร	19	ว่านชักมดลูก	26	สังกรณี
6	กานพลู	13	เสลดพังพอน	20	กระวาน		
7	มะแว้ง	14	ชุมเห็ดเทศ	21	กระเทียม		

หญ้าแฝก 28 สายพันธุ์

ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด	ลำดับ	ชนิด
1	แฝกที่ลุ่ม	8	ตริง 2	15	กำแพงเพชร 1	22	ห้วยขาแข้ง
2	แม่ฮ่องสอน	9	สงขลา 1	16	ชัยภูมิ	23	จันทบุรี
3	เชียงใหม่	10	สงขลา 2	17	นครพนม 1	24	สระบุรี 1
4	ศรีลังกา	11	สงขลา 3	18	นครพนม 2	25	สระบุรี 2
5	กำแพงเพชร 2	2	แฝกที่ดอน	19	ร้อยเอ็ด	26	ราชบุรี
6	สุราษฎร์ธานี	13	เลย	20	อุดรธานี 1	27	กาญจนบุรี
7	ตริง 1	14	นครสวรรค์	21	อุดรธานี 2	28	ประจวบคีรีขันธ์